

**Бацинко М.О., студентка, 1 курс, гр. ЕК–4, ФБСО,
Лишенко К.О., студентка, 1 курс, гр. ЕК–4, ФБС,
Ткачук В.О., доцент кафедри цифрової економіки
та міжнародних економічних відносин, к.е.н.,
Державний університет «Житомирська політехніка»**

Захист персональних даних в цифровій економіці

Серед основних принципів політики «цифровізації України» відзначається положення про те, що цей процес «має супроводжуватися підвищенням довіри і безпеки при використанні інформаційно-комп'ютерних технологій». Тобто фактично аргументується необхідність вживання заходів, спрямованих на зміцнення довіри користувачів Інтернет до джерел інформації, включаючи інформаційну безпеку, кібербезпеку, захист конфіденційності персональної інформації.

Потреба захисту персональних даних не є примхою людини, яка не бажає розголошувати забагато інформації про себе в цифровому середовищі, – персональні дані користувачів (клієнтів) стають головним джерелом конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Збір, опис, зберігання та обробка персональних даних дозволяє отримувати цінну інформацію для використання в ділових процесах, суспільному житті, роботі держави. Вміння працювати з такими даними та їх аналізувати – це можливість першим отримувати цінні ринкові «інсайти», тобто бути більш конкурентоздатним. Разом із тим, будучи одним із ключових цифрових трендів, персональні дані актуалізують реальну проблему їх захисту.

Підхід Європейського Союзу до забезпечення захисту персональних даних базується на розвитку «цифрових знань» і «цифрової грамотності», які мають підвищити рівень безпеки обороту персональних даних в цифровому середовищі. Також «цифрові знання» покликані поглибити розуміння користувачами інтернет-ресурсів непублічних персональних даних і можливих наслідків їх просочування у відкритий доступ.

Загалом захист – це заходи, що здійснюються системою для контролю доступу, захисту даних (конфіденційність, цілісність, доступність), опис процесів і процедур, захисту від атак, технічної підтримки, тренування та підготовка персоналу. Захист персональних даних є сукупністю правових, організаційних і технічних заходів, спрямованих на недопущення неправомірних дій з персональними даними, забезпечення їх конфіденційності, а також можливості доступу суб'єктів персональних даних до інформації про дії з їхніми персональними даними.

Забезпечення захисту персональних даних у базах персональних даних покладається на володільця персональних даних. Згідно із Законом України «Про захист персональних даних» №2297-VI від 01.06.2010 р., володільць персональних даних представляє собою фізичну або юридичну особу, яка визначає мету обробки персональних даних, встановлює склад цих даних та процедури їх обробки. Суб'єкти відносин, пов'язаних із персональними даними, зобов'язані забезпечити захист цих даних від незаконної обробки, зокрема від втрати, незаконного або випадкового знищення, а також від незаконного доступу до них.

Такий захист важливий із погляду на значну кількість персональних даних, що обробляються володільцями персональних даних за допомогою управляючих елементів веб-ресурсів у мережі Інтернет. Найчастіше персональні дані із використанням веб-ресурсів обробляються у межах таких процесів, як:

- заповнення відвідувачами веб-ресурсів анкет;
- реєстрація та отримання логіна та пароля;
- реєстрація з використанням облікового запису соціальної мережі;
- надання електронної адреси відвідувача для зворотного зв'язку.

При цьому можуть оброблятися персональні дані надзвичайно широкого діапазону: від анкетних персональних даних, які одночасно є відомостями про особу, яка ідентифікована, до відомостей, які можуть стосуватися особи опосередковано або які можуть використовуватися у процесі ідентифікації особи: відомостей про оплату послуг з використанням платіжних карт, логіни та паролі, записи у соціальній мережі, номери телефонів, електронні адреси тощо.

Щоб захистити свої персональні дані від протиправних посягань, особа може використовувати будь-які не заборонені законом засоби. Зокрема, у випадку незаконної обробки персональних даних та втручання в особисте життя особи, суб'єкт персональних даних вправі звернутися до володільця та/або розпорядника персональних даних з вмотивованою вимогою: заборонити таку обробку; внести зміни до своїх персональних даних (у випадку їх недостовірності); вимагати їх видалення (знищення).

Отже, в умовах цифрової трансформації економіки та пов'язаного з цим збільшення обороту персональних даних в цифровому середовищі суб'єкту персональних даних важливо моніторити відкриті персональні дані про себе та вчасно застосовувати засоби їх захисту.